

Yusufu

wo keree

*Wu cebooloo p'a kakuuɗɗo
kiimu beeri pye wu na ge,
w'a kee beeri yafa pu mu*

L'histoire de Joseph en langue mamara du Mali

Yusufu

wo keree

L'histoire de Joseph

*Il a pardonné à ses frères tout le mal
qu'ils lui ont fait*

Traduit en langue mamara (minyanka) du Mali

Église Chrétienne Évangélique
BP 19 Koutiala, République du Mali

Nos remerciements à l'Alliance Biblique
Universelle

Idée et Illustrations prises de :
Les Aventures de Joseph.
© Alliance Biblique Universelle
UBS-EPF 1993 - 12M - FF580P
BP 42726 Nairobi, Kenya

Les dessins sont utilisés avec la permission de
l'Alliance Biblique Universelle (UBS).

1ère édition en langue mamara 200 exemplaires

© 2013 Église Chrétienne Évangélique du Mali
BP 19 Koutiala
République du Mali

Jomɔ pu tataya

Yusufu wo keree	1
Yusufu wo ηmunɔɔ ye	2
Yusufu ya she foro wu jahafɛɛ pu na	3
Yusufu jahafɛɛ p'a wɔ wu kaa na	4
Yusufu jahafɛɛ p'a wu pere	5
Na Yusufu yaha Potifari kaban	7
Potifari shɔ wu nii ya foro Yusufu feni	8
P'a Yusufu le kaso ni	9
Farawɔn wo ηmunɔɔ ke	10
Yusufu ya Farawɔn wo ηmunɔɔ ki kɔri jo	10
Yusufu ya jɛri Misira fiige ki jɔɔfɔɔ	12
Yusufu cebooloo pu shezhiine Misira fiige ki ni	14
Yusufu ya jo na pu pa ni Benzhamen ni	16
Yusufu cebooloo p'a nɔ ni shinma wu ni Kana fiige ki ni	17
Yakuba nagoo pu sheɛ shuun wuu Misira fiige ki ni	18
Yusufu ya wuye she wu jahafɛɛ pu na	20
Yakuba ni wu nagoo p'a kari Misira fiige ki ni	23
Yakuba ni wu nagoo p'a she diin Goshɛn jɛɛ ki na	24

Yusufu wo keree

(Zhenzi kuugoo 37:1-4)

[Ayiwa, Yusufu to wu nidεεngε ki bye Kana fiige ki ni. Wee jε Yakuba. Kee fiige ke ni Yakuba be wo to w'a wu wo caŋa jii li pye nadadεenre na.]

Yakuba wo nagoo pu keree ki torogana li wa le. Yusufu shi w'a nɔ yee ke ni gbarashuun na ge, a wu ganha na se yatɔɔnahama ni ni wu pahafεε pu ni. Lee funabileere le bi taha li to wu cεe Bila ni Zilipa wo jalaa feni. Yusufu bi ma na pee wo mekyεεgere keree ki beeri paari pu to wu mu. Yusufu bi dan Izirayeli ni na toro wu nagoo pusamaa beeri tãan, bani wu bi le xɔ na na wee se. A tofɔɔ wu fadeborɔɔ nijεgeŋe nizaanɔ ka jooli na kan wu mu. Ba wu pahafεε p'a li cε na w'a dan pu to wu ni, na toro peesamaa beeri tãan wε, a p'i wu kɔ, na bye pu ya kafilatan yu ni wu ni nige wε.

Yusufu wo ηmunɔɔ ye

(Zhenzi kuugoo 37:5-11)

Ayiwa a Yusufu di ba ηmunɔɔ ka ηmunɔ [caɲa ka], na kee paari wu jahafɛɛ pu mu. A lee di la fara wu tobeenre na pu mu. A wu pu pye na: «ηmunɔɔ ka ne ηmunɔ, yi yere y'i ki logo! Ne ki ηmunɔ jo wɛɛ bye sige ni na alikama kɔɔn, na wu puu pɔhɔɔ pɔhɔɔ. A ne ba poo la pɔ, a l'i yiri yere. A yeesamaa wo pɔhɔɔ k'i li maha, na nuguro sin li fɛɛ ni.» A wu jahafɛɛ p'i wu pye: «Mu funɔɔ na na saan, kelee fanhafɔɔ mu da ba bye wɛɛ ɲuɔɔ ni gɛ?» A wu ηmunɔɔ ye ni wu jomɔ p'i sii wusama tɔn pen.

A wu ba ḡmunḡḡ ka be ḡmunḡ, na kee be paari wu jahafee pu mu. A wu pu pye: «Ne ḡmunḡḡ ka be ḡmunḡ sanha jo caḡa ke ni yeḡe ke, ni wḡḡḡ ke ni nigin, jo yee beeri y'a pa nuguro sin ne fee ni.» A wu ki paari wu to wu mu, na ki paari wu jahafee pu be mu. Ga, a tofḡḡ wu nama kḡn wu na na wu pye: «ḡmunḡḡ ke mu wa ḡmunḡ ge, kee kḡri di wa dii we? Kḡnhḡ mu wa giin na ne, ni ma nu we, ni ma jahafee pee, na wee pu da na zhe nuguro sin piḡe na mu fee ni we?» A wu jereen di bye wu jahafee pu ni, ga wu to wu kunni di pe jomḡ pe yaha wuye funḡḡ ni.

Yusufu ya she foro wu jahafee pu na

(Zhenzi kuugoo 37:12-14, 17)

A tuun wa di ba nḡ a wu jahafee p'i yiri kari ni pu to wu yatḡḡḡ yi ni Sisemu kulo li ni, p'i she yi naha wà. A Izirayeli di ba Yusufu pye caḡa ka na: «Ma jahafee pu

wa Sisemu kulo li ni na yatɔɔyɔ yi naha wà. Pa di ma tun pu mu.» A Yusufu di wu ɲɔ shɔ na: «Uun di we.» A wu wu pye: «She ma jahafɛɛ pu pɛregi, ma pu sicuumɔ cɛ. M'a yatɔɔyɔ yi bɛ pɛregi, m'a guri pa yi jaha jo na mu.» Wee tuun wu ni a wu Yusufu tun na yìri Xheburɔn fadaaŋa ki ni, a Yusufu di gari Sisemu kulo li ni.

A ná wa di wu pye: «P'a yìri we xuu we ni, bani nɛ yi logo pu ɲɔ na na Dotan kulo li ni pee ya se.» A Yusufu di gari pu feni Dotan ni, na she pu ta wà.

Yusufu jahafɛɛ p'a wɔ wu kaa na

(Zhenɛzi kuugoo 37:18-24)

A wu jahafɛɛ p'i wu nibawo ja na wu yaha taliige ni. A p'i woni pye wu na na wu yaha wu sanha ɲɔ pu na we, na p'i wu gbo. A p'i ganha na puyɛ pyi na: «Ŋmunɔyɔ yi fɔɔ wu wii ma. Yi pa wù wu gbo, wù wu wá ke wege ke ka ni. Wù ba jo na yacoŋɔ k'a wu co. Wu ŋmunɔyɔ yi na ba bye lemu ge, wù lee ja.»

Ga ba Urubɛn ya yee logo wɛ, na Yusufu munaa ɲuɲɔ wolo. A wu pu pye: «Wù ganha bu wu gbo wɛ.» A Urubɛn

di pu pye: «Yi ganha bu wu gbo wε. Yi wu wá ke wege ke ni ke siponɔ ke ni naha, ga yi ganha bu yi keɲe taha wu na wε!» Wu funɔ bye wu Yusufu shɔ pu na wu wu kurunɔ pa gan wu to wu mu, lee na w'a yee jo.

Ba Yusufu ya pa nɔ wu nahafεε pu na wε, a p'i wu co, na wu fadeboronɔ niɲegeɲe nizaanɔ ki wolo wu na. Na wu lɔ shan kee wege ki ni, yaaga di bi bye wege ki ni wε, lɔhɔ bye ki ni wε.

Yusufu nahafεε p'a wu pεrε

(Zhenzi kuugoo 37:25-36)

Lee kadugo na a p'i diin na li. Ba p'a pa pu nuyɔ yirige wε, na sipyiɲehemεε pii ja pu na ma na yiri Galadi mara wu ni. Isimayeli shi wu bye pee sipyii pee. Pu bi pu ɲohɔyɔ yi tugo ni gɔmu, ni bɔmu, ni ladanɔmu ni, na se Misira fiige ki ni. Wee tuun wu ni a Zhuda di wu ceboronamaa pu pye:

«Wèè bu wù cuun wu gbo, na yi ḡmḡḡ, kuduun wekè wèè di da da lee ni wè? Yi pa wù wu pèrè Isimayeli shi wu mu. Wù ganha bu wù keḡe taha wu na wè, bani wèè cuun wu ḡe wii. Wu ni wèè beeri pu ḡe ceexaara nigin.» A wu ceboronamaa p'i sḡḡ wu jomḡ pu na. Lee di Madiyan fiige ki jagipyii pii ta pu na doroo. A Yusufu jahafèe p'i wu kile yeege wege ki ni, na wu pèrè Isimayeli shi wu mu warifyen tuḡḡḡ kelee shuun na. A p'i gari ni wu ni Misira fiige ki ni.

Ba Uruben ya pa she guri pa wè, wu ya pa Yusufu ta wege ki ni nige wè. A wu wu fàya sheengi jatanhaḡa keḡe ni, na guri kari wu ceboronamaa pusamaa yíri na she jo: «Pya wu ḡe wà nige wè! Nè na she mii nime wè?» A p'i sikaḡoo

wa kuun, na Yusufu fadeboronɔ ki le pee shishan pu ni. A p'i kee fadeboronɔ niɲegeɲe nizaanɔ ki yaha pa pu to wu kan, na te tuduro te taha ki na na: «Ke fadeboronɔ ke wèe ya ta, ki wii ki bu gara ta ma ja wu wogo.»

A Yakuba di ki wii cɛ, na jo: «Nɛ ja wu fadeboronɔ ki k'a ke! Yaconɔ ka k'a wu xa. K'a Yusufu waagi waagi!» A Yakuba di wu fàya sheengi jatanhaɲa keɲe ni, na bɔrɔgo fàɲa nugo, na sii cabyaa niɲehɛɲe pye na pya wu nixhugo ki mɛɛ suu.

A wu jalaa ni wu pushaa pu beeri di ba ba wu jɛeri, kɔnhɔ p'i wu luu niɲe, ga wu ya ta sɔɔ wu luu li niɲe we, na jo: «Nɛ ɲesinmɛ wo w'a da ba digi zhe na ja wu yiri xuu kulo ni.» A wu to wu ganha na wu nixhugo ki mɛɛ suu.

Lee bi Madiyan sheen pu ta p'a Yusufu pere Misira sheen Potifari mu, wee bye Farawɔn wo gɛdii ɲunɔfɔɔ.

Na Yusufu yaha Potifari kaban

(Zhezezi kuugoo 39:2-4)

A Tehene Baa Kile di gori yaha ni Yusufu ni. A wu keree ki beeri di ganha na ɲɔgi. A wu bye wu kafɔɔ Misira shen wu kaban. A wu kafɔɔ wu li ɲa na Tehene Baa Kile wu wa ni wu ni, na wu bu jé kaa lemu beeri ni, Tehene Baa Kile na lee ɲɔ kan wu mu. A Yusufu kaa di daan wu kafɔɔ wu mu, a wu ganha na wu kafɔɔ wu kapyɛɲe ki pyi. A wu kafɔɔ wu wu teɲe wu puga ki beeri ɲunɔ ni, na wu keɲe ɲanmuyɔ yi beeri kaa le wu keɲe ni.

Potifari shɔ wu jii ya foro

Yusufu feni

(Zhenzi kuugoo 39:6-18)

Yusufu bi jɔ jɛwiine ni, wu cére ti leme be d'a jɔ. A tuun wa di ba nɔ a Yusufu kafɔɔ wu shɔ wu jaha yeege wu feni. A wu Yusufu pye: «Sinne ni na ni.» Ga, a Yusufu di li she, na wu kafɔɔ wu shɔ wu pye: «Ne kafɔɔ wu ya jin nige ne ni kaa la shishiin te ni ke puga ke ni we. Kemu beeri ki je wu wogo ge, w'a yee beeri kaa le ne keje ni. Sipywa wa ke puga ke ni wemu w'a ye ne na we, wu di ya ne jaha kɔn kaa la shishiin na we, fo mu, bani mu je wu shɔ. Ne ma bye dii na Kile xake lo ni lee kakuutiine le la wo bye ni we? Caɗa caɗa wu bi yee yu ni Yusufu ni, ga Yusufu ya ta pye ja be wu feni, wa wu ta w'a go na sinne ni wu ni we.

Caɗa ka a Yusufu di ba je puga ki ni na wu wo kapyenje ki pyi. Bulu wa shishiin bye puga ki ni kee caɗa we. A cee wu di wu co fadeje ke na, na jo: «Pa sinne ni na ni!» A Yusufu di fadeje ki yaha wu keje ni, na baa foro kpeenge ki na. Ba cee w'a li ja na Yusufu ya wu fadeje ki yaha wu keje ni, na baa foro kpeenge ki na we, a wu xhuulo, na puga ki sheen pu yiri na pu pye: «Yi le wii de! Jɔcoro kaa na we Heburu we ya pa naha. Ne feni w'a pa je na wu sinne ni ne ni, ga a ne li she, na xhuulo saama na. W'a ne ja ne na xhuulo saama na ge, a wu wu fadeje yaha ne keje ni, na baa foro kpeenge ki na.»

A cee wu Yusufu fadeje ki yaha wuyɛ taan fo na she wu poo wu pye w'a pa. Ná w'a pa ba ge, a wu wu pye: «Heburu bulona wemu ni m'a pa ge, w'a pa je ne feni na

wu sinne ni ne ni. Ba ne sipyaa le na suu we, a wu wu fadeŋe ki yaha ne keŋe ni, na baa foro kpeŋge ki na.»

P'a Yusufu le kaso ni

(Zhezezi kuugoo 39:19-23)

Ba Yusufu kafɔɔ w'a yi logo wu shɔ wu ɲɔ na na le Yusufu ya pye wu na we, a wu luu di yiri. A wu kafɔɔ wu wu le kaso ni. Saan wu wo kasolemeɛ pu ɲe kasogbaha kemu ni ge, kee ni wu bye. A wu bye wà kaso wu ni.

A Tehene Baa Kile di gori yaha ni Yusufu ni, na wu tɔn taan kasogbaha ki ɲuɲɔɔ wu mu. A kasogbaha ki ɲuɲɔɔ wu kasolemeɛ pu beeri wo keree yaha Yusufu keŋe na. Kaa beeri li bi byi wà ge, Yusufu wu da li ɲaha co. Kasogbaha ki ɲuɲɔɔ wu jate bi nɔ Yusufu keŋe kaa la shishiin na we, bani Tehene Baa Kile bye ni wu ni. Wu bu kaa beeri ɲɔ wolo, Tehene Baa Kile na lee ɲɔ.

Farawɔn wo ηmunɔɔ ke

(Zhenɛzi kuugoo 41:1, 8-12)

Ba yee shuun ya toro wɛ, a Farawɔn di ba ηmunɔɔ ka ηmunɔ. Ba jiga k'a mugi wɛ, a wu xakili di wuregi. A wu Misira fiige ki ceme fɛe pu bɛeri ni ki fungɔnyɔ fɛe pu bɛeri yiri, na ba ηmunɔnyɔ yi paari pu mu. Ga sipya bɛ ya ta pu ni wemu ya já ηmunɔnyɔ yi kóri jo wɛ. Wee tuun wu ni a yagbaya jɔɔfɔɔ wu Farawɔn pye: «Nɛ funɔɔ ya to nijaa na kakuunɔ la na. Farawɔn, mu luu bi yiri wɛ tɔan, ma buloo pee. A m'i wɛ le kaso ni nɛ ni buuri yalaa jɔɔfɔɔ wu ni, gedii jɔɔfɔɔ wu kaban. A wɛ shuun wu bɛeri di ba ηmunɔnyɔ shuun ηmunɔ piige nigin wa ni, ηmunɔɔ ka bɛeri ni ki kóri. Lee bi Heburuu levɔɔ wa ta wà ni wɛ ni, wee bye gedii jɔɔfɔɔ wu wo bulo. A wɛ di ηmunɔnyɔ yi paari wu mu. A wu ηmunɔnyɔ yi kóri jo. A wu wa bɛeri wo ηmunɔɔ kóri jo wu mu.

Yusufu ya Farawɔn wo ηmunɔɔ ki kóri jo

(Zhenɛzi kuugoo 41:14-20, 22-25, 29-30, 33-34, 36)

Wee tuun wu ni a Farawɔn di wa tun p'a Yusufu yiri. A p'i wu yeege kaso wu ni tɔvuyo na. A wu jaha ki kuu, na fàya yi faa, na gari Farawɔn wu yiri. A Farawɔn di Yusufu pye: «ηmunɔɔ ka nɛ ηmunɔ, sipya di ya ki kóri cɛ wɛ. Ga nɛ d'a logo na li tehene li jɛ mu wu ηmunɔɔ logo yɛ, mu na ki kóri jo.» A Yusufu di Farawɔn pye: «Nɛ jani wɛ! Kile wu da ba jɔshɔɔ nizaara kan ma mu.»

A Farawɔn di Yusufu pye: «Ne ɲmunɔɔ ki ɲmunɔ na naye ta Nili gba wu ɲɔ na. A nushaa gbarashuun di ba foro loho ki ni piimu ya sii pele pele, na sii ɲɔ ɲɔ ge. A y'i ɲɔ kɔn na li gba wu ɲɔ ki na. A nushawaara gbarashuun wa be di foro yeyi kadugo na. Tee bi sii pe, na waha. Ne sanha ti ɲoho nuwaara ɲa Misira fiige ki beeri ni we. A tee nushawaara gbarashuun wu yeyi gbarashuun wu xa, yemu y'a fenhe foro ɲaha na, yi d'a pele pele, na ɲɔ be ge.

Lee kadugo na a ne ke ɲmunɔɔ ke be ɲmunɔ. Shinma seye gbarashuun bye shinma kaceɲe nigin na. Y'a sii se se, na sii ɲɔ ɲɔ. A shinma seye gbarashuun wa be, yee bye pya baa, Kile-koho kafeege be d'a yi waha waha. A yee be di foro yeyi kadugo yiri. A pya baa wo shinma kawaya y'i yeyi nizaaya gbarashuun wu lo ɲɔ. Ne yi ɲaha jo ceme fee pu mu, ga sipya nigin be ya ja yi kori jo we.

A Yusufu di Farawɔn pye: «Farawɔn, ma ɲmunɔɔ yi shuun wu beeri wa kaa nigin yu. Lemu Kile wa da ba bye ge, lee w'a jo ma mu. «Faa yapyiire ti na ba ɲɔ xuuni Misira fiige ki beeri ni yee gbarashuun funɲɔ ni. Lee kadugo na xuugboho na je na yee gbarashuun pye, fo na sipyii pu funɲɔ wo wee dagbo wu na Misira ni. Kee xuugboho ki na ba fiige ki beeri kyeegei.

«Ayiwa nime Farawɔn, na wa ma da zha wemu ya kaa ce, na ɲe fungɔngɔ fo ge, m'a wee teɲe Misira fiige ki ɲunɔ ni. M'a faapyii ɲunɔfee teɲe fiige ki ni. Pee di da Misira fiige ki shinma wu taaga kaguro wogo ki shuu fo di zhe da wu wo yee gbarashuun wu torogo. Wee shinma wu na ba bye ɲolige na gbegele yaha yee gbarashuun xuugo ki ɲaha

na kee kemu k'a ma Misira ni ge. Lee funḡo ni, xuugo ki da já ba fiige ki kyεεgi wε.»

Yusufu ya ƚeri **Misira fiige ki ƚuḡo**

(Zhenεzi kuugoo 41:37-43, 45-48, 50-54)

Piimu bæri pu ƚe fanha ki ni ge, a pee jomḡ pe di daan pee bæri ni Farawḡn ni. A Farawḡn di wu fanha ki sipyii pu pye: «We ná we ya ƚi Kile Munaa na. Ta wèe na já ná watii ta wemu na ye we na ge?» A Farawḡn di Yusufu pye: «Ni Kile ya kii keree kii bæri she mu na, sipya wa nige wemu w'a kaa ce, na ƚe fungḡngḡ ƚḡ ba mu ƚe wε. Mu n'a da deḡe na puga ki ƚuḡo ni. Ne puga sheen pu bæri pu wa da da ma ƚḡmεε con. Saanra koro le ye l'a da ba ne pye ma ƚuḡo ni.»

A Farawḡn di Yusufu pye: «N'a ma teḡe Misira fiige ki bæri ƚuḡo ni.» Kabelene lemu li ƚe ni fanha ki wo fe pu ni ge, a Farawḡn di lee wolo wu wo kabee li na, na li le Yusufu wo kabee li na, na fazaaya le wu na, na sanni ƚḡḡḡ le wu katige ni. A Farawḡn di wu teḡe fanha ki wotori shuun wo wu ni. A p'i ganha na xhuulo wu ƚahagbaa na na yu: «Yi nuguro sin!» A Farawḡn di wu teḡe lee teḡegana li na mu Misira fiige ki bæri ƚuḡo ni. A Farawḡn di Yusufu mege ƚeri na Zafenati Paneya.

Yapere la bye wà na On, lee wo saraga ƚaha shḡḡnriwḡ wa mege ki bye na Potifera, a Farawḡn di wee wo poro kan Yusufu mu. Cee wu mege ki bye na Asenati. A Yusufu di

she Misira fiige ki bæri jaari. Yee lemu Yusufu ya yere Farawɔn jahagbaa na ge, Misira saan wu ge, wu shi wu bye yee kelee taanri. A Yusufu di foro Farawɔn tãan, na she Misira fiige ki bæri jaari.

Ayiwa, a jĩje k'i sii pu kan xuuni kee yee gbarashuun wu funjo ni. A Yusufu di kee yee gbarashuun wu wo shinma wu bæri pinne Misira fiige ki ni, na wu mara kulogoo ki ni. Kulo bæri kereye yemu bæri y'a lee tereje ge, w'a wee shinma wu yaha lee kulo li ni.

Na xuugo ki wo yee ki ta ki sanha ꞓ ꝓ ꝓ we, a Yusufu di jalaa shuun ta Asenati na, On wo saraya ꝓaha shꝓꝓrivꝓꝓ Potifera poro we. A Yusufu di jashiime wu mege le na Manase, na jo: «Bani Kile w'a ne pye ne funꝓꝓ ki wꝓ na kanhama pu bæeri ni na to puga ki be na.» A wu shuun wo wu mege le na Efirayimu, na jo: «Bani Kile w'a ne pye sege ꝓꝓ na kanhama fiige ki ni.» Yeetangaa gbarashuun wu w'a pye Misira fiige ki ni ge, a kee di doro. A xuugo ki wo yee gbarashuun wu ꝓ ꝓ ꝓ ma na jo ba Yusufu ya yi jo we. A xuugbꝓꝓ di jé fiije yi bæeri ni, ga a ꝓꝓlige di bye Misira fiige ki bæeri ni.

Yusufu cebooloo pu shezhiine Misira fiige ki ni

(Zhenzi kuugoo 42:1-3, 6-9, 13-14, 17)

Ba Yakuba ya logo na shinma wa Misira fiige ki ni we, a wu wu nagoo pu pye: «ꝓaha na yi d'a tiin na yiye wii me we? Ne logo na shinma nibereme wa daa Misira fiige ki ni. Yi she shinma wa shꝓ wà yi pa

wù kan, kònho xuugo ganha bu wù gbo wε.» A Yusufu nahafεε ke di gari Misira fiige ki ni shinma wu tashoḡo ni. Lee bi Yusufu ta wee na je Misira fiige ki juḡo ni. Wee wu bi bere wu pyi fiige ki sipyii pu beeri mu. Ayiwa, a Yusufu nahafεε p'i no na nuguro sin wu fee ni, na nahaya ye buri niḡe na. Ba Yusufu ya wu nahafεε pu ja we,

na pu ce, ga na wuye pye kanna wu ya pu ce we. A wu kafilawa jo ni pu ni na: «Mii yee d'a yiri we?» A p'i wu jo sho na: «Kana fiige ki ni wee ya yiri na ba di ba jolige sha.»

A Yusufu di wu nahafεε pu ce, ga pee di ya wu ce we. Imunoyo yemu y'a je toro wu ni pu shizhaa na ge, a wu funḡo di do yee na. A wu pu pye: «Kasεεge na yee ya pa. Fiige ki teye yemu fanha k'a cere ge, yee ya pa y'i ba yee sha ce.» A p'i wu pye: «Ma buloo pu je namaa ke ni shuun, wee beeri je na nigin jalaa Kana fiige ki ni. Wee beeri kurogo wo w'a kori wee to wu taan wa. Na nigin wu wa

wee wa nige wε.» A Yusufu di guri jo: «Nε sii yi jo wε? Kasεεge pyevεε yee jε!» A wu pu le kaso ni na ta cabyaa taanri.

Yusufu ya jo na pu pa ni Benzhamε ni

(Zhenεzi kuugoo 42:18-24)

Caņa taanri wogo ki na a Yusufu di pu pye: «Yi le pye, yaaga wa da yi ta wε, bani nε fyagi Kile na. Yi bi jε see sipyii, shen nigin wa wu kori naha yi ni kaso wu ni, pusamaa di she shinma wu kan yi puga sheen xuugo wuu pu mu. Y'i she guri pa ni yi cuun wu ni naha na y'iri, lee funḡo ni y'a yemu jo ge, yi nḡo na je, yi m'a shḡ xu na.» A p'i lee pye.

Wee tuun wu ni a p'i puyε pye: «Can na wèe ya nahana wù cuun wu mu. Wèe bæri ya li ja na w'a wèe jæri ni yama ni wu funḡo ni, ga wèe ya ta sḡo na wu jεrege ki logo wε. Lee l'a ke bḡngḡo ke pye k'a wèe ta.» A Uruben di jo: «Ta nε bi sii yi jo yee mu jo yi ganha bu pya we xake lḡ-ε, a yee di li she wε? Nime wu shishan pu foo wa yegee wèe na.» Pu bi cε jo Yusufu ya pu jomḡo pu nuri wε, bani wa wu bi yi jæri pu mu. A wu kadugo le pu ni, na laara kḡn pu na, na mεε su. Lee kadugo na a wu guri pa na pa yu ni pu ni. A wu Simijḡo co pu niḡe ni, na wu pḡ pu jii na.

Yusufu cebooloo p'a nɔ ni shinma wu ni Kana fiige ki ni

(Zhenzi kuugoo 42:29-36)

Ba p'a kuri pa Kana fiige ki ni pu to wu yíri wɛ, keree kimu bæri k'a pye pu na ge, a pu kee bæri paari wu mu. A p'i jo: «Ná wemu wu ɲɛ fiige ki ɲuɲɔ ni ge, wee ya kafilawa jo ni wèè ni, na jo na kasɛɛge tapyege ni wèè ya pa. Ga a wèè di wu pye jo see sipyii wèè ɲɛ, jo wèè ɲɛ kasɛɛge pyevɛɛ wɛ. Jo namaa ke ni shuun wèè di bye, ná nigin jalaa, jo nigin wu wa wee wa nige wɛ, jo wèè kurogo cuun wu wa wà wèè to wu tàan Kana fiige ki ni. Ayiwa, a fiige ki ɲuɲɔfɔɔ wu jo: «Lemu na n'a da li cɛ na yee ya pa kasɛɛge na-ɛ ge, lee li wa mɛ: Yi yi ceborona nigin wa yaha naha na mu, y'i ɲɔlige ki lɔ y'a se yi puga sheen xuugo wuu pu mu. Y'i she ba ni yi kurogo cuun wu ni. Lee na n'a da li cɛ jo yi wa ta pa kasɛɛge na wɛ, jo see sipyii yi wa. Ne m'a yi cuun wu kuruɲɔ na kan yi mu, yi ma ganha na jagi pyi bɛ sanha na wo fiige ki ni.» »

Ba p'a shinma wu ɲɔ kɔn na gaanɲi wɛ, a wa bæri di wu wo wari wu ta wu wo shinma bɔri wu funɲɔ ni. Pu ni pu to wu ni, ba p'a wari wu ɲa shinma bɔrilɔɔ pu ni wɛ, a pu bæri di sii fya. A pu to Yakuba wu pu pye: «Yee ya nɛ buun na jalaa pu ni. Yusufu ɲɛ nige wɛ, Simiɲɔ bɛ ɲɛ nige wɛ, y'i giin da gaanɲi ni Benzhamɛ bɛ ni. Kii keree kii bæri wa dun nɛ ɲuɲɔ ni.»

Yakuba nagoo pu shɛɛ shuun wuu Misira fiige ki ni

(Zhenɛzi kuugoo 43:11, 13-17, 26)

A pu to Izirayeli wu jo: «Ba ni li wa mu, yi le pye: Yi wù wo fiige ki wo yaŋmuzaaya ya le yi bɔrilɔɔ pu ni yi she gan wee ná wu mu. Wusuna dɔɔni, ni sere dɔɔni, ni nudanga yawurere, ni ladanɔmu, ni pīsitasī nīle, ni amadi nīle. Yi kuri she wee ná wu yīri, y'i da se ni yi kurogo cuun wu be ni. Se Beeri Fɔɔ Kile wu yi nījaara leŋe wee ná wu ni, kɔnhɔ wu she yi ceborona we ni Benzhamɛ be yaha pu da ma ni yi ni. Ne wi ge, ne bi lɔ di buun na nagoo pu ni, ne na buun pu ni.»

A p'i yee yakanya yi lo, na wari wu tehee shuun shuun lo, na Benzhamε be lo. A p'i gari Misira ni, na she yere Yusufu naha taan.

Ba Yusufu ya Benzhamε ja ni pu ni shiizhan we, a wu wu puga ki ɲɲɔɔ wu pye: «She ni pii sipyii pii ni na kaban, m'a she yatɔɔgɔ ka gbo, m'a shɔhɔ, bani ne kaban pii namaa pii wa da pu caɲa yalige li. A wee na wu li pye ba Yusufu ya yi jo we, na gari ni pu ni Yusufu kaban.

Ba Yusufu ya pa no wu kaban we, yakanya yemu ni p'a pa ge, a p'i yee kan wu mu, na nuguro sin wu fee ni.

Yusufu ya wuye she wu jahafɛɛ pu na

(Zhenzi kuugoo 45:1, 4-11, 14-15, 25-28)

Wee tuun wu ni Yusufu ya já wuye co nige wu tãan sipyii pu bæri nii na wɛ. A wuu mujuugboó wá na: «Sipyii pusamaa bæri pu foro.» Yusufu ya wuye she wu cebooloo pu na tuun wemu ni ge, sipya watii bye wà nige ni pu ni we.

A Yusufu di wu cebooloo pu pye: «Yi fulo na na.» A p'i fulo wu na. A wu jo: «Yee ya yi ceborona Yusufu wemu pere Misira fiige ki shevee pu mu ge, ne wu je wii. Nime, yi ganha bu jahaya tanha y'i logoo yirige yiye tãan ne wo bere wu wuu na wɛ. Bani Kile ya ne yaha pa naha yee jaha na, kɔnhɔ ne ba munahaa nijehɛɛɛ jɔɔ wolo. Yee

shuun xuugboho k'a ta xo fiige ki ni. Ga yee kaguro funno ni sanha yeme wa da nugi we, shinma wa da gon we. Kile ya ne yaha pa yee naha na, konho yee shi wu gori yaha niye ki na, ne ba yee munahaa ki nuno wolo. Yee ya ta ne yaha pa naha we, ga Kile w'a ne yaha pa naha. W'a ne pye ba Farawon to ne we, na ne pye wu puga ki nunofa, na ne pye Misira fiige ki beeri gbafenberi.

Yi kuri she tovuyo na na to wu yiri. Y'i she wu pye na wu ja Yusufu w'a jo: «Kile w'a ne teye na pye Misira fiige ki beeri nunofa, yiri m'a ma na yiri tovuyo na. Ma na ba diin na taan Gosheni niye ki na, ma ni ma nagoo pu ni, ni ma jabiye ye, ni ma yapropya we, ni ma niye ye ni ma keje yanmuyo yi beeri. Bani xuugo k'a da ba yee kaguro pye sanha. Ne na ba yere ni yi nuno tuguro beeri ni. Lee funno ni ma ni ma puga ki ni, ni ma keje yanmuyo yi beeri ni, yaaga ka shishiin funmo da bye yi na we.» »

A Yusufu di wu keye migile wu ceborona Benzhamε katige ni, na ganha na pine. A Benzhamε be di wu migile katige ke ni na ganha na pine. A Yusufu mesuwo di jowonro fo kan wu ceboronamaa pu beeri mu.

Lee kadugo na a wu ni wu cebooloo p'i binne jo. Ayiwa a p'i foro Misira fiige ki ni na kari Kana fiige ki ni pu to Yakuba wu y'iri. A p'i she wu pye: «Yusufu wa jii na. Wee wu wa Misira fiige ki beeri nuɗo ni.» A Yakuba di juduuro wá wuyɛ na, bani wu bi dà pu na wɛ. Ga ba p'a pa Yusufu nuɗjomɔ pu beeri paari wu mu, a wu wotoriyo yi be ja wɛ, Yusufu ya yemu yaha pa wu feni ge, wee tuun wu ni a wu xakili wu na pa diin. A Isirayeli di jo: «Lee wa yaa mu ba! Ne ja Yusufu wu wa jii na sanha! N'a da zhe foro wu na yani di ba xhu ge.»

Yakuba ni wu nagoo p'a kari Misira fiige ki ni

(Zhenzi kuugoo 46:5-7)

A Yakuba di yiri foro Beerisheba ni na kari. Farawɔn bi wotoriyo yemu yaha pa pu feni ge, a Isirayeli jalaa p'i pu to Yakuba ni pu nagoo ni pu cèe pu lɔ yee wotoriyo yi ni. Yanmuyɔ yemu beeri p'a ta Kana fiige ki ni ge, a p'i gari ni yee beeri ni, na gari ni pu yapɔɔyɔ yi be ni. A p'i gari Misira fiige ki ni, Yakuba ni wu nagoo pu beeri ni. Wu jalaa ni wu pushaa, na fara wu jabiye yi beeri na, a wu gari ni wu puga sheen pu beeri ni.

Yakuba ni wu nagoo p'a she diin Goshen niɛ ka na

(Zhenɛzi kuugoo 47:27-28; 50:22)

Ayiwa, a Izirayeli nagoo p'i she diin Misira fiige ki ni, Goshen niɛ ki na. A pu keɛe yaɲmuyɔ y'i sii nehe xuuni wee xuu wu ni. A sege di daan pu na, a p'i sii nehe xuuni. A Yakuba di yee ke ni gbarashuun pye Misira fiige ki ni. A wu shi wu yee ki beeri di bye yee xhuu nigin ni kelee shishere ni gbarashuun (147).

A Yusufu ni wu to wu kpuun l'i gori Misira fiige ki ni. A Yusufu shi wu bye yee xhuu nigin ni ke (110).

Imprimerie ANTBA

**Pii semεε pii tuuyɔ ya y'a wá yiye na,
na yi pinne yeege shiizhan na pye
semε kuugo nigin.**

Pee pu wa mε:

Kile w'a Koηɔ yàa

Adama ni Awa

Nuxhun ni kɔɔgbɔhɔ ki keree

Ibirayima wo keree

Yakuba wo keree

Yusufu wo keree

Musa wo keree

Wuruti wo keree

Saannaa Dawuda wo keree

Kile tudunmɔɔ Eli wo keree

Kile tudunmɔɔ Zhonasi wo keree

Kile tudunmɔɔ Dajeli wo keree